

lujának lakói a közeli folyóban fürödtek. Sasnal festészetében mindez a várakozás hosszú és történelemben égett pillanataivá alakul. A háttérstori egyébként, mint műveinek többségén, ez esetben is rejtett, bár néhány esetben a cím segítségével visszafejthető (*l. Cunami*, 2011). Sasnal – és ezzel festőként nem áll egyedül – a nézőt arra kényszeríti, hogy saját asszociációs mezőjén belül találjon rá egy másik történetre.

Ezek a képpé váló elbeszélések óvakodnak a szentimentalitástól, és a hangsúlyt éppen ez a kívülről láttató, distinkciókkal nem élő szerep(játék) adja. Sasnal általában kerüli az egyformaság és felismerhetőség festői eszközeit, és többnyire elfogulatlan, leegyszerűsített előadásmódban prezentál, de ez az oly kevésbé expresszív stílus a sokszor drámai alaptörténet kontrasztjaként épül rá a műre, mint a Seurat-idézet esetében is. A konceptuális kiindulópont ellenére a festészet eszközeinek szabad döntésén alapuló, kiismerhetetlen volta és sokfélesége művészetének egyik alapja, és ez lazítja a személytelennek tűnő megközelítést: néhol egy képfeletlen belül megjelenik egy-egy faktúrakontraszt, egy befejezetlen ecsetvonás, fordított festékfolyás is (*Power Plant in Iran*, 2010). Az eredeti imagináció képe hol absztrakcióban, hol a legkülönbözőbb figuratív ábrázolásban jelenik meg, ezáltal minden hierarchiát megszüntet a stiláris eszközök között.

Az alaptörténetek Sasnal interpretációjában olyan sajátos formaváltáson mennek keresztül, amelynek következtében a mű elvonatkoztatott képi voltára, festészeti szükségszerűségére kerül a hangsúly, így a politikai tartalom vagy az egyéni vonások szinte irrelevánsá válnak. Ugyanez történik a családi portrék estében is: csak az alakok sziluettjei látszanak vagy épp ellenfényben jelennek meg, így az egyedi vonások hiánya sokszor nyomasztó; a néző számára az alak bizonytalanul fiktív marad. (*Kacper*, 2009; *Kacper and Anka*, 2009).

Sasnal reminiscenciákkal manipuláló képi világának egybeömlesztett darabjai a kortárs hely-, történet- és identitáskeresés elemei: emléképek, historikus imaginációk és talált képek. A kisajátítás technikája azt sugallja, hogy már nem szükséges esztétikai kérdéseket feltenni, a művész mintha feladná, hogy javaslatokat tegyen a képzőművészet mibenlétét illetően, hiszen minden készen kapható. Képei Musil műveinek módjára magukba szívják mindent a világlélményből, többnyire tudatos választásának eredményeként, de – egy éppen ellenkező irányú alkotói stratégia szerint – végül szerkesztetlenül, az egységes festői világképet nélkülöző pozícióból a helyzetnélküliség elkese- rítően maradandó élményéről tesznek tanúbizonyságot.

Tatai Erzsébet

VAS

Káldi Kata két kiállítása

→ Kisterem, Budapest

→ 2012. január 14 - február 4.

→ Labor, Budapest

→ 2012. január 14 - február 4.

Azt mondom: vas, súlyzó, farkasok – egy kegyetlen világ képe rémlik fel. Azt mondom: monokróm, redukált, emblemikus – s egy nem kevésbé szigorú és aszketikus világ képe jelenik meg. Az, amit a kiállítóterekben láthatunk – bár szerepel ott vas, súlyzó és farkas is épp elég –, az cseppet sem szigorú és pláne nem kegyetlen. Hanem könnyed és játékos, de úgy, hogy közben mégis komoly. KÁLDI KATA monokróm festőnek látszik, aki koncentráltan, párhuzamos vonásokkal festi egyszínűre vásznait, a rigorózus monokrómiát azonban eltéríti: nemcsak gazdag faktúrájával, hanem azzal, hogy horribile dictu, motívumok emelkednek ki a festékből. Régebben egész tárgyak: egy-egy pohár, vasaló, súlyzó, egy pár cipő, később rózsaszirmok, most csapágygolyók. A festékből felbukkanó, redukált színvilágú, csaknem egyszínű tárgyaknak festői létük van, tárgyi létük alig valóságos, bár felismerhetőségük lényeges. Emblemikusak, de távol állnak a 90-es évek környékén megjelenő rajzos, direkt ironiával operáló képektől. Ami az ábrázolást illeti, Káldi mindig redukcióra törekedett: csak egy-egy dolog jelent meg képein, színben alig különbözve a háttértől. A csapágygolyók megfestésével ráadásul maga a kiválasztott tárgy is a minimalizmust képviseli – formailag. A csapágygolyó ugyan nem most jelenik meg először Káldi Kata motívumai

KÁLDI KATA
Vas. Káldi Kata kiállítása, Labor, Budapest, 2011, (kiállítási enteriőr), © Fotó: Sulyok Miklós

közt, ám itt fő-, mondhatni egyedüli motívummá lép elő. Egyfelől az ipari-technicista jellege dominál, másfelől viszont a szabadságot képviseli. A golyók, mondjuk a csapágyból kiszabadulva, szerteszét gurulnak – véletlen összevisszaságban. S miközben, a tökéletességet idézve formájukkal, maguk is kis mikrokozmoszok, különböző alakzatokká rendeződnek a képeken: szájjá, kiöltött nyelvű vagy egyenlőtlenlenség jelévé.

Míg maguk a golyók, e minimál tárgyi motívumok (a klasszikusok virtuóz egyszerűségével) naturalisztikusan vannak megfestve, addig elrendezéseik megint csak egyszerűsítve jelenítik meg az adott tárgyat (mondjuk kontúrjaiban egy farkast). Igaz, a kvázi véletlenszerűen kiadott újabb tárgyi motívumok sokfélék: geometriai alakzatok, matematikai jelek éppúgy előfordulnak, mint köznapi és kevésbé köznapi tárgyak és lények, ráadásul olyan formák is, melyek bizonytalanságban hagynak tárgyi jelentésüket illetően (van olyan, amelyik akár egy gyöngysor is lehetne, a kisebb és nagyobb-gömbök együttese viszont kiadhat egy gyertyatar-

KÁLDI KATA
Vas. Káldi Kata kiállítása, Labor, Budapest, 2011, (részlet a kiállításról), © Fotó: Sulyok Miklós

KÁLDI KATA
Vas. Káldi Kata kiállítása, Labor, Budapest, 2011, (kiállítási enteriőr), © Fotó: Sulyok Miklós

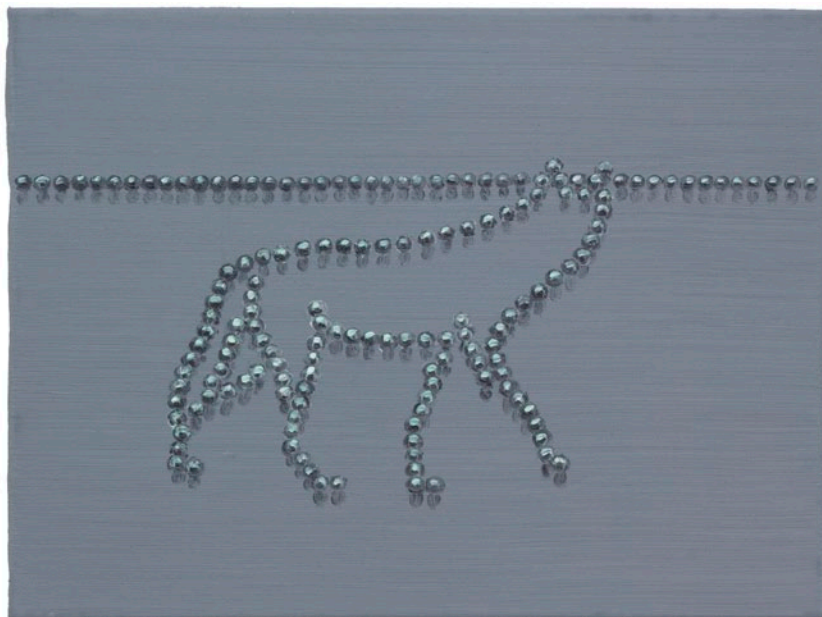
tót, de értelmezhetem az egyiket horizontnak, a másikat pedig ellipszisnek, a harmadikat meg köröknek vagy karkötőknek).

Adva van tehát egy-egy absztrakt felület: egy olyan motívum, amely bár naturalisztikusan van megfestve, mégis egy megtestesült geometriai forma, tehát a tárgy maga – ha lehet ilyet mondani – mégiscsak absztrakt, harmadrészt ezek a gömbformák még egy-egy alakká is összeállnak. Káldinál tehát a festészet bonyolult képfilozófiává válik, pontosabban: különböző képfilozófiákkal játszik, és ezeket ráadásul mintha egymás ellene játszana ki. Ám erről szó sincs, mindegyik elgondolás megmarad, és egyszerre él és beszél: szóhoz jut a festmény mint absztrakt felület, melyen a festék – mint színes anyag – és annak ecset általi elrendezése a fő és kizárólagos szereplő, ahol a síkon való vizuális megjelenés, az érzéki hatás a lényeg. Ugyanakkor szerepet kap a festői illúzió kérdése is, a rózsaszirmok vagy csapágygolyók által, továbbá a festészet megjelenítőképessége is.

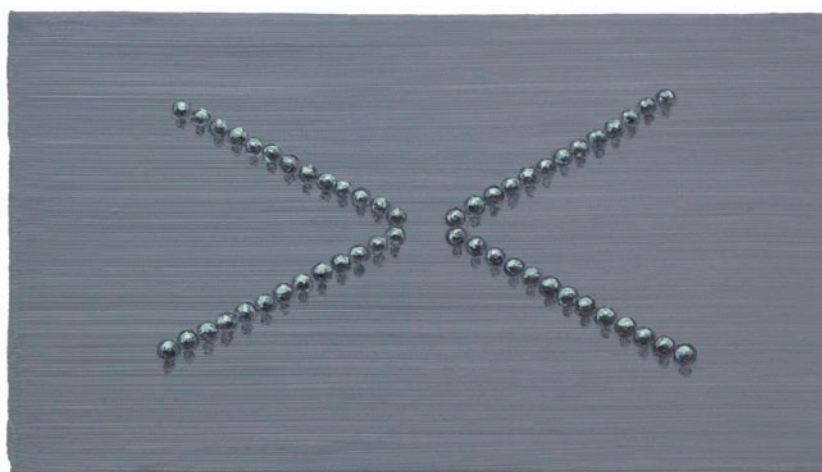
Ha felbukkannak motívumok, akkor azoknak jelentősége (jelentése) is van. Nem gondolom, hogy a farkasoknak vagy a kísérteteknek egy-egy azonnali és egyértelmű verbalizálható jelentést kéne tulajdonítani, egy dolog azonban szembeötlő: az említett festésmód összetettsége párbeszédbe keveredik a motívumok milyenségével. Valóságához való viszonyuk éppúgy legalább háromféle, ahogy a festésmód is: vannak absztrakt jelek, enigmatikus és nyilvánvaló formák.

Káldi Kata két, egyszerre nyílt kiállításának kapcsolata térbeli elrendezésükkel analógnak mondható: bár nincsenek messze egymástól, épp átellenben vannak. A két, karakterében nagyon különböző kiállítást négy dolog azonban összekapcsolja:

1. A motívumhasználat. Káldi a Laborban is egy korábbi motívumából építkezik, nevezetesen a súlyzókból. Az, hogy ezt itt egészen másképp teszi, már átvezet a következő kapcsolódási ponthoz; 2. az elméleti kérdéshez, ami itt játéknak tűnik. Korábbi festményei térbe történő kihelyezésének legalább kétféle implikációja van: egy ikonográfiai és egy általánosabb. Már az előbbit sem könnyű meghatározni, hiszen a súlyzónak nincs rögzült, kodifikált jelentése – a funkcióhoz társítható asszociációkkal kell megelégednünk. Az anyagához történő társításokkal egyelőre nem sokra megyünk, mivel azok itt épp más anyagból vannak, és más – ellentétes – színűek, mint az eredetiek. Törékenyek, könnyűek (vagy könnyebbek) és fehérek. Ezzel az átalakítással a súlyzó kifordul az eredeti szerepéből: másolatai motívumként építenek fel egy-egy installációt. A kompozíciók nem bonyolultak: évszám, ellipszisek, szív, + és -, (ha tetszik, itt van a formai kapocs a Kisterem-beli kiállítás műveivel).

KÁLDI KATA
Farkas és horizont, 2011, olaj, vászon, 30 × 40 cm, © Fotó: Sulyok Miklós

KÁLDI KATA
Reláció jelek, 2011, olaj, vászon, 25 × 45 cm, © Fotó: Sulyok Miklós

Ami viszont fontosabb vagy érdekesebb – legalábbis a számomra – az, hogy a festmények eme kirakása mintha egy folyamat megfordítása volna, mintha utóbb készülne el a festményekhez való modell. Ugyanakkor keretét veszti az, ami keretben volt, a képi rend helyébe a fizikai tér került. Ami festmény volt, installációvá vált: belépett a mi valós terünkbe, és mi beléphetünk az övébe. Káldi áttételesen a Pygmalion-mítoszt – amelyben a szobrot a szeretet és nárcisztikus kívánság tette élővé – parafrázeálja: egy absztraktabb létmódból egy konkrétába teszi át a motívumait, kettőből háromdimenzióssá változtatja őket.

3. Mindkét helyen jelen van egy-egy kivétel: a Kisteremben a számokból készített szoknya-motívumos kép, a Laborban pedig egy 2004-ben készített alaprajz. Az egykori Stúdió Galéria, ma Labor üvegmozaikból kirakott alaprajza ily módon is a múltba vezet, a kettes számjegyekből rajzolt szoknya pedig – ezen új motívumok révén –, a jövő felé nyit. A kivételek e meglepte az egységes anyag megtörését is jelenti, de élvezetének meg nem zavarása által lezáratlanságot sugall, nyitottságra vall.

4. Végül: a vas. Mindkét kiállításon – ahogy a címben elárulja a művész – a vas a főszereplő, fő motívumuk anyaga lévén. Csakhogy itt semmiféle vas nincs jelen, az csak közvetítők révén mutatkozik meg, így teljesíti be Káldi Kata (kissé játékosan-ironikusan is) a művészet (egykor lényegi) funkcióját: a hiány áthidalását a jelen nem levő megjelenítésével – megfestve egyszer, gipszbe öntve másszor.